

KESKUSTELUTEHTÄVIÄ

1. Mikä mielestäsi on näytelmän väkivaltaisissa kohtauksissa Petelle ja Suville pelottavinta ja lamauttavinta?
2. Pete sanoo näytelmän alussa, että haluaisi olla kuin isä. Mitkä asiat isässä ovat sellaisia, joihin Pete haluaa samaistua? Miten näytelmässä näkyy se, että isän väkivaltaisuus vaikuttaa Peten omaan suhtautumiseen väkivaltaan?
3. Miten isä itse suhtautuu väkivaltaisiin tekoihinsa?
4. Peten ympärillä on hyvä tukiverkko, joka auttaa selviytymään. Mikä muiden aikuisten toimissa on mielestäsi hyvää? Mikä heidän käyttäytymisessään on ongelmallista?

Lavaklubin tekijätapaamisessa psykologi ja psykoanalytikko Tuomas Valsta vastasi haastattelijan ja yleisön esittämiin kysymyksiin. Seuraavassa on lyhyt referaatti hänen vastauksistaan, joissa on myös joitakin edellisiin kysymyksiin liittyviä ajatuksia:

Näytelmässä hyytävä trauman läsnäolo näkyy: tuttu ja turvallinen muuttuu äkisti vaaralliseksi, mikä aiheuttaa trauman. Traumatisoivinta on laaja-alainen avuttomuuden tunne: isä on pitelemätön, väkivallan hetkillä poika voi vain katsoa tilanteita sivusta. Lopussa kuvataan trauman ydintä, kun mikään ei tunnu enää miltään.

Biologinen isä Kake jää vieraammaksi, ja Pete mieltää selvästi isäpuolensa isän funktion. Isässä on paljon hyvää vanhemmuutta, minkä vuoksi idealisaatio on mahdollista. Isään ei voi kuitenkaan kokonaan samastua, ja isän väkivaltainen puoli saa pojan kokemaan omat väkivaltaiset yllykkeensä vaarallisiksi. Pete torjuu omat aggressiiviset yllykkeensä: hän ei ole hankala vanhemmilleen, kuten lapset yleensä tuossa iässä. On vain koulukohtauksen

pukkitappelu, jossa Pete kuvaa tunnetta samaksi kuin silloin, kun olisi halunnut lyödä isää.

On vaikea sanoa, miten tapahtumat vaikuttavat Peteen myöhemmin. Ei tiedetä, synnyttääkö trauma oireenmuodostusta vai etenevätkö pojan kehitysvaiheet normaalisti. Samatkin tapahtumat vaikuttavat eri lapsiin hyvin eri tavoin, ja se, miten trauma pitäisi käsitellä, on aina tapauskohtaista. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että kertomus Petestä on selviytymistarina, sillä muut ihmissuhteet kantavat häntä, hänellä on elävä mielikuvitusmaailma ja hän tekee tarkkoja havaintoja.

Isä pysyy kunnossa, kun asetelmat ovat turvalliset ja tutut. Väkivallan jälkeen isä tuntee itsensä huonoksi ja syylliseksi ja pyytää käytöstään anteeksi. Tällainen käyttäytyminen vihjaa siihen, että hän saattaisi myöhemmin päätyä itsemurhaan. Isästä puuttuu systemaattinen sadistinen puoli, joten olisi epätodennäköistä, että perhesurma olisi mahdollinen. Isän ongelma on, että hänellä ei ole muita keinoja kanavoida aggressiota kuin primitiivinen toiminta.

Puuttuminen perheväkivaltaan on vaikeaa. Isovanhemmissa on paljon samaa kuin äidissä. He kääntävät nopeasti katseen pahasta kauniiseen, ovat tekemisissä vain mukavien asioiden kanssa. Vaikka he ovat lapsille turva, heidänkin käyttäytymisensä kuitenkin säilyttää perheen tilanteen patologisen rakenteen. Nykypäivänä ehkä puututtaisiin herkemmin, ja väkivaltaisille miehille on nykyään omia hoitojakin. Tosin esimerkiksi lapset eivät häpeän vuoksi helposti kerro perheväkivallasta, ja heidän oirehtimisensa saattaa olla samanlaista kuin niiden, jotka ovat esimerkiksi nähneet väkivaltaa televisiosta.

5. Näytelmän loppupuolella isä sanoo, että hänen kohtalonsa on nyt äidin käsissä. 1970-luvulla perheväkivalta oli vielä asianomistajarikos, mikä tarkoitti sitä, että poliisi voi ottaa rikoksen tutkittavakseen ja syyttäjä voi syyttää siitä vain, mikäli asianomistaja eli uhri on ilmoittanut poliisille tai syyttäjälle vaativansa rikokseen syyllistyneelle rangaistusta. Lisäksi jos asianomistaja peruuttaa rangaistusvaatimuksensa kesken esitutinnan,

poliisi keskeyttää tutkinnan. Miten tämä vaikutti perheväkivallasta tehtyjen ilmoitusten määrään ja miksi? Tällä hetkellä perheväkivalta on virallisen syytteen alainen rikos eli poliisi voi tutkia ja syyttää syyttää, vaikka asianomistaja ei vaadikaan rangaistusta. Nykyäänkin esimerkiksi kotirauhan rikkominen ja kunnianloukkaus ovat yhä asianomistajarikoksia. Pitäisikö käytännön mielestäsi muuttua näissäkin tapauksissa?

6. Perheväkivalta on viime aikoina ollut paljon esillä julkisuudessa. Millaisiin teksteihin olet itse törmännyt? Onko teksteistä mielestäsi mahdollisesti apua niille, jotka ovat joutuneet perheväkivaltaa kokemaan? Voiko myös niin sanottu sosiaaliporno ja asioiden kauhistelu auttaa jotenkin, esimerkiksi koventamalla suhtautumista väkivaltaan, vai ovatko ne mielestäsi yksinomaan haitallisia?

7. Viime aikoina on myös keskusteltu siitä, että rikoksista saatavat rangaistukset eivät aina vastaa kansalaisten oikeustajua. Provosoiden on muun muassa sanottu, että mies saa kovan tuomion, jos varastaa toiselta mieheltä, mutta pienen, jos käyttäytyy väkivaltaisesti naista tai lasta kohtaan. Esimerkiksi 19.4.2012 Helsingin Sanomissa uutisoitiin, että Nova Groupin Arto Merisalo sai kuuden vuoden ehdottoman vankeustuomion lahjonnasta, velallisen epärehellisyydestä, kirjanpitorikoksista ja rekisterimerkintärikoksesta. Samassa lehdessä kerrottiin, että kaksi helsinkiläisnuorukaista sai liki kaksi vuotta ehdollista vankeutta 15-vuotiaan tytön raiskauksesta. Käytännössä heidät määrättiin 90 tunniksi yhdyskuntapalveluun sekä valvontaan. Pääkirjoitussivulla todettiin, että Nova-tuomiot muuttavat maan tapaa siivommaksi. Mitä arvelet raiskaustuomioiden vaikuttavan yleiseen suhtautumiseen? Uskotko ylipäätään kovien rangaistusten vähentävän rikoksia?